Mikkelin seudun työllisyyspalvelut

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 30.09.2026

Mikkelin seudun työllisyyspalvelujen esitys

Mikkelin seudun työllisyyspalvelujen kommentit talousarvioesitykseen 2027

Tiivistys

Työllisyysalueet tarvitsevat enemmän liikkumavaraa, vähemmän hallinnollisia velvoitteita ja nykyistä paremmat mahdollisuudet kohdentaa voimavaroja vaikuttavaan työnvälitykseen. Samalla on ratkaistava hyvinvointialueiden kanssa tehtävän yhteistyön käytännöt sekä huolehdittava siitä, etteivät pitkittyvän työttömyyden kustannukset sido kuntien voimavaroja pois elinvoiman ja uuden työllisyyden rakentamisesta.

Esityksen sisältö

Työllisyysalueiden ensimmäiset toimintavuodet ovat osoittaneet, että alueet ovat tehneet erilaisia ratkaisuja palvelujen järjestämisessä ja resurssien kohdentamisessa. Henkilöstömäärien tarkastelu suhteessa asiakasmääriin kuvaa osaltaan näitä eroja, mutta ei kerro koko totuutta kustannustehokkuudesta tai siitä, millaisia palveluja ja työllistymistä tukevia toimenpiteitä alueilla ja kunnissa toteutetaan.

Keskeinen oppi on, että **pelkkää kattilaa vaihtamalla ei synny parempaa soppaa, jos reseptit ja raaka-aineet pysyvät samoina**. Työllisyyspalvelujen uudistamisen mahdollisuuksia rajoittaa edelleen osin yksityiskohtainen lainsäädäntö. Sääntelyä tulisi kehittää suuntaan, joka antaa työllisyysalueille nykyistä enemmän mahdollisuuksia hakea vaikuttavuutta paikallisiin tarpeisiin soveltuvilla ratkaisuilla. Uusia velvoitteita ei myöskään tulisi asettaa ilman niiden toteuttamiseen tarvittavaa rahoitusta. Pelkkä lainsäädännöllinen mahdollisuus uusiin palveluihin ei riitä, jos kunnilla ei ole taloudellisia edellytyksiä niiden toteuttamiseen.

Työnvälitys tulisi nostaa nykyistä selvemmin julkisten työvoimapalvelujen ytimeen. Työllisyysalueiden pitäisi voida kohdentaa enemmän voimavaroja työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamiseen sekä yritysten työvoimatarpeiden ratkaisemiseen. Nykyiset hallinnolliset tehtävät ja velvoitteet rajoittavat osaltaan mahdollisuuksia suunnata resursseja varsinaiseen työnvälitykseen.

Merkittävä kysymys on myös **työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välinen työnjako**. Tämä korostuu niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät ole suoraan työmarkkinoiden käytettävissä ja joiden työ- ja toimintakyky tai kuntoutustarve edellyttää perusteellisempaa selvittämistä. Hyvinvointialueen palveluilla on tällöin keskeinen merkitys. Samalla on syytä arvioida, kasvattavatko tehdyt lainsäädäntömuutokset jatkossa

niiden työllisyyspalvelujen asiakkaiden määrää, joiden tosiasialliset mahdollisuudet siirtyä suoraan työmarkkinoille ovat rajalliset. Epävarmuus vaikeuttaa resurssien suunnittelua ja palvelujen priorisointia.

Muutoksissa on huomioitava myös **KEHA-keskuksen rooli**. Mikkelin seudulla sen palveluista on ollut hyötyä, minkä vuoksi palvelujen vähentämisellä on alueelle suoria vaikutuksia. Samalla tiedolla johtamisen merkitys kasvaa. Jos valtakunnallisia palveluja vähennetään, on ratkaistava, onko kaikilla työllisyysalueilla yhdenvertaiset taloudelliset ja osaamiseen liittyvät mahdollisuudet rakentaa tarvittavia ratkaisuja itse.

Kuntien näkökulmasta kaikkein merkittävimpiä kysymyksiä ovat kuitenkin **pitkittyvän työttömyyden kustannukset ja niiden vaikutus kuntatalouteen**. Suuri osa kuntien työttömyyteen liittyvistä kustannuksista syntyy työttömyyden pitkittyessä. Vaikka aktiivista työvoimapolitiikkaa kehitetään nykyistä valikoivammaksi ja monipuolisemmaksi, sen mahdollisuudet purkaa pitkäaikaistyöttömyyden kovaa ydintä ovat rajalliset.

Työttömyyden kustannukset kohdistuvat kuntiin ja työllisyysalueisiin eri tavoin ja vaihtelevat lisäksi voimakkaasti suhdanteiden mukana. **Riskinä on, että kasvavat työttömyyden kustannukset sitovat kuntien voimavaroja juuri silloin, kun niitä tarvittaisiin elinvoiman, yritystoiminnan ja uuden työllisyyden edistämiseen.** Jatkossa tarvitaan ratkaisuja, jotka antavat kunnille ja työllisyysalueille aidosti mahdollisuuden panostaa elinvoiman kehittämiseen sen sijaan, että niiden toimintakykyä määrittävät yhä enemmän työttömyydestä aiheutuvat kustannukset.